

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“-ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2019

YEARBOOK

2019

ГОДИНА 10
БРОЈ 13

VOLUME X
NO 13

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2019
YEARBOOK
2019**

**ГОДИНА 10
БР. 13**

**VOLUME X
NO 13**

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY**

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

вонр. проф. Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Виолета Димова

вонр. проф. Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

доц. д-р Ева Ѓорѓиевска

Редакциски одбор

проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта

проф. д-р Неџати Демир – Универзитет од Гази, Турција

проф. д-р Ридван Цанин – Универзитет од Едрене, Турција

проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија

проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција

проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција

проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД

проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција

проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска

проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска

проф. д-р Татјана Ѓуришиќ-Бекановиќ – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора

проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора

доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина

доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина

проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија

м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург

проф. д-р Зузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка

доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија

проф. д-р Светлана Јакимовска, доц. д-р Марија Кукубајска, проф. д-р Луси Караниколова-Чочоровска, доц. д-р Ева Ѓорѓиевска, проф. д-р Махмут Челик, проф. д-р Јованка Денкова, доц. д-р Даринка Маролова, доц. д-р Весна Коцева, виш лектор м-р Снежана Кирова, лектор м-р Наталија Поп-Зариева, лектор м-р Надица Негриева, лектор м-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

доц. д-р Ева Ѓорѓиевска

Јазично уредување

Лилјана Јовановска

(македонски јазик)

лектор м-р Биљана Петковска, лектор м-р Крсте Илиев, лектор м-р Драган Донов
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ 10-А п. фах 201, 2000 Штип Р. Македонија

YEARBOOK FACULTY OF PHILOLOGY

For the publisher:

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Violeta Dimova, PhD

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD — University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD— University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD— University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD— University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD— University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD — University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer— University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kkona, PhD— Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD— University Josip Juraj Strossmayer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD— University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD— Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD— Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD— University Neofit Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA— University of Luxembourg, Luxembourg

Prof. Zuzana Barakova, PhD— University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD— University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Ass. Prof. Marija Kukubajska, PhD, Prof. Lusi

Karanikolova-Cocorovska, PhD, Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut

Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD, Ass. Prof. Darinka Marolova, PhD,

Ass. Prof. Vesna Kocева, PhD, lecturer Snezana Kirova, MA, lecturer Natalija Pop-Zarjeva,

MA, lecturer Nadica Negrievska, MA, lecturer Marija Krsteva, MA

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Liljana Jovanovska

(Macedonian language)

lecturer Biljana Petkovska, lecturer Krste Iliev, lecturer Dragan Donev

(English language)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Address of editorial office

Goce Delcev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201 2000 Stip, Republic of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик

Даринка Маролова

НАЧИНИ НА МАНИФЕСТИРАЊЕ НА СИНТАКСИЧКАТА
ПОВЕЌЕЗНАЧНОСТ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК

Darinka Marolova

MANIFESTATIONS OF THE SYNTACTIC AMBIGUITY
IN GERMAN LANGUAGE.....

9

Марија Соколова

ОСНОВНИ НИВОА ВО АСОЦИЈАТИВНАТА ГРАМАТИКА

Marija Sokolova

BASIC LEVELS IN ASSOCIATED GRAMMAR 19

Драган Донеv, Крсте Илиев, Наталија ПопЗариева,

Марија Крстева, Кристина Костова

КУЛТУРОЛОШКИ ИМПЛИКАЦИИ ВО

МЕЃУНАРОДНАТА ДЕЛОВНА КОМУНИКАЦИЈА НА АНГЛИСКИ

Dragan Donev, Krste Iliev, Natalija PopZarieva, Marija Krsteva, Kristina Kostova

CULTURAL IMPLICATIONS IN INTERNATIONAL

BUSINESS COMMUNICATION 27

Билјана Ивановска, Марија Кусевска, Нина Даскаловска

МЕЃУКУЛТУРНИТЕ ПРАГМАТИЧКИ ИСТРАЖУВАЊА И

ПРАГМАТИКАТА НА МЕЃУЈАЗИКОТ – НИВНО ПОВРЗУВАЊЕ СО ПРАКТИКАТА

Biljana Ivanovska, Marija Kusevska, Nina Daskalovska

CROSS-CULTURAL AND INTERLANGUAGE PRAGMATICS

RESEARCH AND ITS PRACTICAL IMPLICATIONS 33

Марија Леонтиќ, Деспина Минова

СТРАТЕГИИ ЗА ОДБИВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ОД ГРУПАТА ЗА

ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“

Marija Leontik, Despina Minova

REFUSAL STRATEGIES OF STUDENTS OF TURKISH LANGUAGE

AND LITERATURE AT THE “GOCE DELCEV” UNIVERSITY 39

Книжевност

Кристина Костова, Наталија Поп Зариева, Драган Донеv,

Крсте Илиев, Марија Крстева

АНДРОЦЕНТРИЧНИОТ ГЛАС ВО ДРАМАТА НА ЏОН ОЗБОРН

ОБСРНИ СЕ ВО ГНЕВ

Kristina Kostova, Natalija PopZarieva, Dragan Donev,

Krste Iliev, Marija Krsteva

THE ANDROCENTRIC VOICE OF JOHN OSBORNE'S

PLAY LOOK BACK IN ANGER 53

Наташа Сарафова

САТИРИЧНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ И ДУАЛИЗМОТ ВО РАСКАЗОТ
„СФИНГАТА БЕЗ ТАЈНА“ ОД ОСКАР ВАЈЛД

Natasa Sarafova

THE SATIRICAL ELEMENTS AND THE DUALISM IN THE
SHORT STORY “THE SPHINX WITHOUT A SECRET“ BY OSCAR WILDE 59

----- *Преведување*

Даринка Маролова, Марина Христовска

СТРУЧНО ПРЕВЕДУВАЊЕ И ОСНОВНИ ПРИЗНАЦИ НА СТРУЧНИОТ ЈАЗИК

Darinka Marolova, Marina Hristovska

SPECIALIZED TRANSLATION AND BASIC MARKS OF THE
SPECIALIZED LANGUAGE 71

----- *Методика*

Јована Караникиќ, Ева Ѓорѓиевска

КОМПЕТЕНЦИИ И МЕТОДИ ПРИ ЕВАЛУАЦИЈА И ОЦЕНУВАЊЕ
ВО НАСТАВАТА ПО ИТАЛИЈАНСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ
НА СТРАНСКИ СТУДЕНТИ

Jovana Karanikikj, Eva Gjorgjievska

COMPETENCES AND METHODS OF EVALUATION IN ITALIAN
LANGUAGE AND LITERATURE COURSES FOR FOREIGN STUDENTS 81

Марија Леонтиќ, Махмут Челик, Барије Ибраимова, Даниела Василева,

Ибраим Мамудов, Нела Попова, Нецла Ибраимова

ЕВАЛУАЦИЈА НА РАБОТИЛНИЦАТА ЗА ТВОРЕЊЕ АФОРИЗМИ ЗА
ЖЕНАТА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“

Marija Leontik, Mahmut Celik, Barije Ibraimova, Daniela Vasileva,

Ibraim Mamudov, Nela Popova, Nedzla Ibraimova

EVALUATION OF THE WORKSHOP “CREATING APHORISMS ABOUT
WOMEN” AT THE “GOCE DELCEV” UNIVERSITY 97

МЕЃУКУЛТУРНИТЕ ПРАГМАТИЧКИ ИСТРАЖУВАЊА И ПРАГМАТИКАТА НА МЕЃУЈАЗИКОТ – НИВНО ПОВРЗУВАЊЕ СО ПРАКТИКАТА

Билјана Ивановска¹, Марија Кусевска², Нина Даскаловска³

¹Филолошки Факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
biljana.ivanovska@ugd.edu.mk

²Филолошки Факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marija.kusevska@ugd.edu.mk

³Филолошки Факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
nina.daskalovska@ugd.edu.mk

Апстракт: Во овој труд се дава преглед на проектот насловен како: „Развивање на меѓукултурните прагматички истражувања и истражувањата на прагматиката на меѓујазикот и нивно поврзување со практиката“, што е пријавен и одобрен од Фондот за научно-истражувачката работа при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Проектот се состои од теоретски дел и од емпириски дел, каде се предвидени практични истражувања за говорните чинови и за меѓукултурните прагматички истражувања. Во моментот, проектот се наоѓа во својата почетна фаза на изработка и во овој труд се претставува значењето на теоретските поставки на прагматиката на меѓујазикот и нивното поврзување со практиката.

Клучни зборови: меѓукултурна прагматика, прагматика на меѓујазикот, интеркултурна комуникација, јазичен корпус, говорни чинови, прагматички маркери

CROSS-CULTURAL AND INTERLANGUAGE PRAGMATICS RESEARCH AND ITS PRACTICAL IMPLICATIONS

Biļjana Ivanovska¹, Marija Kusevska², Nina Daskalovska³

¹Faculty of Philology, “Goce Delcev” University, Stip
biljana.ivanovska@ugd.edu.mk

²Faculty of Philology, “Goce Delcev” University, Stip
marija.kusevska@ugd.edu.mk

³Faculty of Philology, “Goce Delcev” University, Stip
nina.daskalovska@ugd.edu.mk

Abstract: This paper is an overview of the project entitled: “Developing cross-cultural and interlanguage pragmatics research and its practical implications” which was submitted and approved by the Fund for scientific research at the Goce Delchev University in Stip. The research will be made in the form of comparative studies aimed at analyzing the principles of communication in the social environments where these languages are spoken, including the Macedonian society, as well as in environments where members of different cultures and languages communicate in a common language (lingua franca). The communicative competences of Macedonian learners of English, German and Turkish will also be in focus. Research in pragmatics is beneficial for language education, in particular for foreign language syllabus design as well as for all those who need to communicate with members of other cultural communities. In addition, the final outcome of this project will be initiation for compilation of language corpora and databases which can later incorporate other languages. At the

moment, the project is in its initial phase of the research, and this paper presents the meaning of theoretical approaches and theories of the interlanguage pragmatics and its relation to pragmatics.

Key words: cross-cultural pragmatics, interlanguage pragmatics, intercultural communication, language corpus, speech acts, pragmatic markers

Вовед – претставување на проектот

Истражувањата предвидени со проектот „Развивање на меѓукултурните прагматички истражувања и истражувањата на прагматиката на меѓујазикот и нивно поврзување со практиката“ се од областа на меѓукултурната прагматика и прагматиката на меѓујазикот кај изучувачите на странски јазици (англиски, германски, македонски и турски). Истражувањата се предвидени да бидат направени во вид на компаративни студии насочени кон анализа на принципите на комуникација во посебните културни средини кои се предмет на изучување, вклучувајќи ја и македонската средина, како и во средини во кои припадници од различни култури и јазици комуницираат на еден заеднички јазик (*lingua franca*). Посебено ќе се истражуваат и комуникациските способности на македонските изучувачи на англискиот, германскиот и турскиот јазик. Бројот на овој вид студии во Р Северна Македонија е многу мал и постои потреба од нивно зголемување и од развивање нови методи за собирање истражувачки материјал и негова обработка.

Цели на истражувањето

Во согласност со претходно изнесеното, целите на овој проект се следниве: 1. зголемување на базата на меѓукултурни и интеркултурни прагматички проучувања и проучувања на прагматиката на меѓујазикот на изучувачите на странски јазици; 2. развивање современи методи за собирање и анализирање на јазичниот материјал; и 3. поврзување на прагматичките истражувања со практичните потреби во општеството. Прагматичките истражувања се многу значајни за јазичното образование, креирањето курикулуми, како и за сите учесници во интеркултурната комуникација. Собраниот материјал ќе се искористи како почетна база за креирање споредбени јазични корпуси кои ќе можат понатаму да се надоградуваат и да се прошируваат со други јазици. Јазичното истражување врз основа на корпуси е еден од најмодерните приоди на полето на лингвистиката. Кај нас тој приод сè уште не е развиен.

Говорни чинови и нивно објаснување

Истражувањата на овој проект се насочени кон анализа на прагматичките компетенции на изучувачите на странски јазици преку анализа на говорните чинови *одбивање* и *приговарање*.

Според Конен (Kohnen, 1987: p. 10) поимот „одбивање“ имплицира неприфаќање на условот за интеракција даден од говорникот. Во прв ред, реакциите на одбивање на иницијативните искази се наречени спротивставување/одвраќање/неприфаќање/неусвојување или одбивања¹ (ebd.)

Во контекст на усната анализа на дискурсот одбивањата се наречени говорни чинови со кои се дава одговор, со кој се изразува несогласување со иницирачкиот

¹ За контекстот на опишаните ситуации во текстот одговара називот „одбивање“.

говорен чин /на пр.: одговор за одбивање на молба, понуда, покана, предлог/ (Kasper, 1981: стр. 196). Притоа се поставува прашањето, дали еден разговор завршува по одбивањето, или дали можеби говорникот ќе се обиде уште еднаш со натамошна комуникација, т.е. со преговарање.

Според Гас/Хоук (Gass/Houck, 1999: р. 3ff.) неприфаќањето на пропозицијата изразена во иницирачкиот говорен чин, може понатаму да се подели во три големи подрачја: одбивање (1); временско одложување (2) и предлог со алтернативи (3). Во случај на индиректно одбивање, разговорот може да биде продолжен, при што се одвива „вршењето преговори/преговарање“ (Kasper, 1981: р. 197) на пропозицијата изразена во иницирачкиот говорен чин, додека интеракцијата не завршува околу првичната пропозиција изразена од говорителот со конечен резултат. Таквите секвенци на одбивање се наречени „можни насоки/смерници на одбивање“ (Gass/Houck, 1999: р. 3) и се именувани како рекурзивни: едно индиректно одбивање отвора покана за понатамошни понуди/молби итн.

Слично на ова, Лабов/Фаншел (Labov/Fanshel, 1977) разликуваат три подрачја на секвенцата на одбивање: директно одбивање, одложување и индиректно одбивање, а рекурзијата ја именуваат како „обновување“.

За предвидените истражувања се користат Прашалникот за анализа на дискурс и игрите по улоги како методи за поттикнување на комуникацијата, со што секвенцијалниот аспект е исклучен.

Поранешни студии

За да се даде преглед на фокусот на досега спроведените студии за одбивањата и да се прикажат релевантните точки за претстојните истражувања, треба да се набројат неколку студии кои се репрезентативни за предметот на истражување.

Рубин (Rubin, 1983) укажува на социјалните вредности на една култура, каде познавањето на можностите како да се реализира одбивањето во еден јазик се важни елементи за правилната изведба на овој говорен чин за оние кои го изучуваат јазикот.

Бебе/Камингс (Beebe/Cummings, 1985: 1996) ги истражуваат одбивањата на молбите кај изворните говорители на англискиот јазик, при што фокусот е ставен на споредба на методите.

Кинџо (Kinjo, 1987) при споредба на јапонските и англиските одбивања на покани и молби наоѓа сличности во дистрибуцијата на семантичките формули и разлики во нивното изразување. Таа посочува на родови разлики во поглед на стратегијата „жалење“ во американскиот англиски јазик и одразувањето на културните стереотипи во двете култури преку директност и индиректност на изјавите. Како метод се воведува пополнување на дискурсот со устен говор.

Резултатите на Бебе/Такахаша/Улис-Велц (Beebe/Takahashi/Uliss-Weltz, 1999, Takahashi /Beebe, 1987) посочуваат на прагматичкиот трансфер во дистрибуцијата, распределбата и содржина на семантичките формули. Авторите имаат анализирано говорни чинови: одбивања на молби, покани, понуди и предлози преку вкупно дванаесет ситуации со помош на Прашалникот за пополнување на дискурс. Притоа, се испитани јапонскиот, англискиот јазик, како и англискиот јазик кој се зборува во Јапонија.

Бардови-Харлиг/Хартфорд (Bardovi-Harlig/Hartford, 1991) покажуваат преку примери за говорен чин одбивање во автентична академска ситуација, како одбивањата на немајчин јазик се разликуваат од одбивањата на мајчиниот јазик во поглед на семантичките формули. Тие откриваат дека оние кои не го зборуваат мајчиниот јазик, употребуваат поширок спектар на стратегии. „Причина“ била и во

двете групи најчесто употребуваната стратегија, проследена со стратегијата „можност“ кај зборувачите на мајчиниот јазик и „стратегијата избегнување“ кај оние кои не го зборуваат мајчиниот јазик.

Хајлман (Heilmann, 1993) истражува одбивање во германскиот јазик преку снимени телевизиски дискусии, кај мажи и жени. Фокусот на нејзината работа лежи во анализата на стратегиите ориентирани кон слушање наспрема стратегиите ориентирани кон зборување, при што таа, сепак, не наоѓа родова разлика. Според авторката, мал број од испитаниците и социо-демографските аспекти кои не се земени предвид, како фактори би можеле, сепак, да влијаат врз резултатите од истражувањето.

Врз примерот на мандаринско-кинескиот јазик Лио (Liao, 1994) со повеќе методи на истражување покажува дека содржината, особено степенот на учтивост на стратегиите на одбивање кои се сметаат за универзални, е културно-специфичен феномен. Мороу (Morou, 1995), според примерот на одбивањата помеѓу оние со еднаков статус во четири зададени ситуации, покажува дека е можно, преку насочени наредби, да се поттикнат учениците на јазикот кон типично јазично однесување во американскиот англиски јазик. Чен/Је/Цанг (Chen/Ye/Zhang, 1995) во нивната анализа на одбивања (која исто така се однесува на мандаринско-кинескиот јазик) наведуваат дека стратегијата „причина“ му дозволува на говорителот да заснова одбивање без агресија врз комуникантот/соговорникот. Стратегијата „алтернатива“ дозволува избегнување на соочување со говорникот. Овие беа најчесто забележаните стратегии во оваа студија. Податоците биле собрани со помош на Прашалникот за пополнување на дискурс (Beebe et.al., 1990).

Во актуелната и истовремено обемната студија Гас/Хоук (Gass/Houck, 1999) ги анализираат следните интеракции снимени на видео: одбивање на предлог, на понуда, на покана или на молба од страна на англиските збурвачи на мајчин јазик споредени со јапонски ученици на англиски јазик (на различни јазични нивоа). Во нивните податоци најчесто се среќаваат следните стратегии: „конвенционално неперформативно одбивање“, „изјава на жалење“, „извинување/причина/објаснување, или предлог на друга алтернатива“. Две третини од резултатите беа класификувани како такви стратегии. Врз основа на испитаната динамика на водењето на разговорот, беа идентификувани неколку други можности за одбивање: „потврдувања“, „барања за разјаснување“, „информација, договор“ како и „невербални фактори“.²

Анализата на интеракцијата заедно со невербалните фактори беше означена како епизода („episode“, Gass/Houck, 1999: p. 56ff.). Авторите нудат лингвистичка, како и нелингвистичка претстава на нивните резултати и се концентрираат на проблемите/стратегиите за компензација кај оние кои не го зборуваат мајчиниот јазик, а кои беа претставени во овој контекст. Беа идентификувани пет стратегии: директност, знаци на јазична или социокултурна неадекватност, употреба на мајчин јазик, секвенцијални одложувања во однос на целта, изборот на семантичка формула и изборот на содржината на изразите или алтернативите и невербалните искази на афект. При испитувањето на концептите „преговарање“ и „очекување“ се покажува дека оние кои не го зборуваат мајчиниот јазик, можат да научат преку разговор со говорители на мајчин јазик, со тоа што ги поправаат нивните очекувања или превиди (несоодветствувања) во текот на разговорот.

Овој преглед покажува дека студиите на одбивање се концентрираат на идентификувањето на одбивањата во јазикот, категоризирањето на податоци според семантичките формули/стратегии и на анализата која се гради врз основа на тоа. Во

² Види Бебе/Камингс (1996).

анализата се внимава на дистрибуцијата, распоредот и содржината на семантичките формули, како во меѓукултурната, така и во меѓулингвистичката споредба.

Предмет на истражување

Поконкретно, предмет на истражување на овој проект ќе биде следново:

1. Споредба на говорните чинови, прагматичките и дискурсните маркери и другите јазични средства кои говорителите на јазиците ги употребуваат во комуникацијата, кои се проучуваат во ова истражување и кои се користат за пренесување на пораката и за постигнување на својата комуникациска цел.
2. Прагматичкиот неуспех на македонските изучувачи на странските јазици кои се предмет на истражување во овој проект и причините за овој неуспех, т.е. зошто македонските говорители понекогаш не успеваат да ги пренесат своите ставови, мислења и цели во интеркултурната комуникација;
3. Когнитивните процеси кои учествуваат во формулирањето на пораката на странскиот јазик;
4. Методи кои се соодветни за собирање на јазичниот корпус за анализа на говорниот јазик и како тие методи влијаат врз добиените резултати.

Реализација на проектот

За време на реализацијата на проектот ќе се изведуваат следните активности: Се предвидува изработка на Формулар за учество за испитаниците, дефинирање на прагматичките карактеристики кои ќе се истражуваат, дефинирање на методите и изработка на инструментите за собирање на јазичниот материјал, правење упатство за начините на собирање говорен материјал и негова обработка, пилотирање на методите и дополнување на упатствата. Изучувачите на странските јазици ќе изработат тест за определување на нивото на познавање на јазикот. Потоа се предвидува собирање на јазичниот материјал со помош на претходно предвидените методи и инструменти и негова транскрипција и организација во вид на јазичен корпус. По оваа фаза следува анализа на собраниот материјал и изработка на студии релевантни за интеркултурната комуникација, креирање наставни програми и модернизација на наставата по странски јазици. Понатаму се планира иницирање за составување компаративен јазичен корпус кој ќе може да се надградува, да се користи за други истражувања и да се проширува со други јазици.

Очекувани резултати и заклучни белешки

Преку реализацијата на овој проект се очекува да се изработат контрастивни студии за усвојување на говорните чинови кои се предмет на истражување од овој проект и кои ќе можат да се користат во други истражувања. Тие ќе бидат од корист и за студентите на постдипломски и докторски студии. Се очекува да се изработат неколку вида тестови за оценување на прагматичката компетенција кај изучувачите на англискиот, германскиот и турскиот јазик.

Преку собирање на материјалот, би можело да се изработи корпус за англиски, германски, македонски и турски јазик од изучувачите на овие јазици кој постојано би се надополнувал и би служел како солидна база на истражувачите. Се предвидува изработка на модули за учење на говорните чинови кои ќе можат да се користат во наставата по англиски, германски, македонски и турски јазик. Се очекува издавање на книга во која ќе бидат изнесени сите искуства и резултати од истражувањето. Таа би

пополнила дел од празнината која постои во македонската научна мисла во врска со прагматиката, прагматичките истражувања и стекнувањето прагматичка компетенција.

Користена литература:

- [1] Bardovi-Harlig, K. & Beverly S. H. (1991). „Saying, no‘ in English: Native and non-native rejections“, in Bouton, Lawrence & Yamuna Kachru (eds.), 41–58.
- [2] Beebe, L. M. und Cummings M. (1985), *Speech act performance: A function of data collection procedure*. Paper presented at the TESOL Sociolinguistics Colloquium, New York.
- [3] Beebe, L. M. & Cummings M. (1996). „Natural speech act data versus written questionnaire data: How data collection method affects speech act performance“, in Gass, Susan M. und Joyce Neu (eds.), 65–86.
- [4] Beebe, L. M., Takahashi T. und Uliss-Weltz R. (1990). „Pragmatic transfer in ESL refusals“, in Scarcella Robin C., Elaine S. Andersen und Stephen D. Krashen (eds.), 55–73.
- [5] Chen, X. & Ye L. & Zhang Y. (1995). „Refusing in Chinese“, in Kasper, Gabriele (ed.) (1995a), 119–163.
- [6] Gass, S.M. & Houck N. (1999). *Interlanguage Refusals*, Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- [7] Heilmann, Ch. M. (1993). „Geschlechtsspezifische Aspekte des Zurückweisens“, in Pawlowski, Klaus (ed.), 72–80.
- [8] Kasper, G. (1981). *Pragmatische Aspekte in der Interimsprache*, Tübingen: Narr.
- [9] Kinjo H. (1987). „Oral refusals of invitations and requests in English and Japanese“, *Journal of Asian Culture* 1, 83–106.
- [10] Kohlen, Th. (1987). „Zurückweisungen in Diskussionen“, *Europäische Hochschulschriften*, Band 60, Bern/New York/Paris/Frankfurt/M.
- [11] Labov, W. & Fanshel D. D. (1977). *Therapeutic Discourse: Psychotherapy as Conversation*, New York: Academic Press.
- [12] Liao, Ch. (1994). *A study on the Strategies, Maxims, and Development of Refusal in Mandarin Chinese*, Taiwan: The Crane Publishing Company.
- [13] Morrow, Ch. (1995). *The pragmatic effects of instruction on ESL learners' production of complaint and refusal speech acts*, Ph.D. dissertation, State University of New York at Buffalo.
- [14] Rubin, J. (1983). „How to tell when someone is saying ‚no‘ revisited“, in Wolfson, Nessa und Eliot Judd (eds.), 10–17.
- [15] Takahashi, T. & Beebe L. (1987). „The development of pragmatic competence by Japanese learners of English“, *JALT [Japanese Association of Language Teachers] Journal* 8, 131–155.

